

Kommunstyrelsen

Remissvar En mer likvärdig skola - minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning SOU 2020:28

Förslag till beslut

Yttrandet antas som Eskilstuna kommuns yttrande och skickas till Utbildningsdepartementet.

Ärendebeskrivning

Regeringskansliet har remitterat betänkandet *En mer likvärdig skola - minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28) till bland annat Eskilstuna kommun. Betänkandet remitterades den 23 juni 2020 och svar ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 30 november 2020.

Utredningens uppdrag har varit att analysera och föreslå åtgärder för minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning till förskoleklass och grundskola för att öka likvärdigheten inom berörda skolformer. Bland annat föreslår utredningen att:

- Ett gemensamt skolval som omfattar alla vårdnadshavare och huvudmän, och administreras av Skolverket, införs.
- Möjliga urvalsgrunder till skolor förändras och regleras.
- En förändring av hur man beräknar den så kallade skolpengen, ersättningen till enskilda huvudmän, genomförs.
- Ett regionsbidrag till skolan ersätter flertalet statsbidrag.
- En regional organisation etableras av Skolverket för att garantera ett aktivt och nära samarbete med huvudmännen i varje region.

Kommunstyrelsen har överlämnat betänkandet till Kommunledningskontoret för yttrande.

Bakgrund

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. En elevs möjlighet att lyckas i skolan ska inte på ett systematiskt sätt bero på elevens familjebakgrund, var i landet eleven bor eller vilken skola eleven går på. Likvärdighet handlar inte om likformighet eller resurser, utan skolan har ett kompensatoriskt uppdrag att ta hänsyn till olika elevers olika förutsättningar och behov.

Den svenska skolan är relativt likvärdig tack vare ett sammanhållet skolsystem högt upp i åldrarna. Men skolan brister i det kompensatoriska uppdraget avseende elevers socioekonomiska förutsättningar. Kopplingen mellan elevers förutsättningar och skolans kvalitet är överlag svag och familjebakgrundens betydelse för skolresultaten har ökat de senaste decennierna. Det har också skett en kraftigt ökad spridning av kunskapsresultaten under samma period. Försämringarna kan härledas till ökad skolegregation; en allt tydligare uppdelning mellan skolor utifrån socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund har ägt rum. Trots att förbättrade resultat och ökad likvärdighet varit centrala mål för det svenska utbildningsväsendet under lång tid har de senaste 25 åren inte lett i riktning mot de målen.

Utredningen pekar på stora skillnader mellan kommunerna avseende resurser per elev i grundskolan och man ser en risk att skillnaderna blir så stora att likvärdigheten påverkas. Det är framför allt i skillnader i fyra faktorer som styr skillnaden i ekonomiska resurser mellan huvudmännen:

- Förutsättningar
- Ambition
- Effektivitet
- Finansieringsförmåga

Utredningen ser därför behov av

- en mer allsidig social sammansättning av elever i skolor och klasser
- ett ökat statligt ansvarstagande och förbättrad uppföljning
- ett nationellt gemensamt skolval med reglerade urvalsgrunder

För att ovanstående förslag ska få effekt fordras att huvudmännen för förskolor och grundskolor aktivt verkar för en allsidig social sammansättning av elever.

Yttrande

Kommunledningskontoret har tagit del av Grundskolenämndens yttrande (GSN/2020:507) och instämmer i de bedömningar facknämnden gjort avseende områdena skolval, urval, ekonomi och statlig närvaro.

Skolval

En gemensam skolvalsprocess på nationell nivå kan leda till förbättrade skolplaceringsprocesser och öka rättssäkerheten. En begränsning av fristående skolors möjlighet att ha egna kösystem bidrar till en ökad likvärdighet och en begränsning av skolbyten till terminsstarter skapar bättre förutsättningar för huvudmännen att nyttja

sina resurser mer effektivt. Förslaget att Skolverket ska göra överprövningar av urvalskriterier innan skolplaceringar leder till bättre resursnyttjande och ökad likvärdighet och rättssäkerhet. Det är dock tveksamt om förslagen avseende skolval har någon hämmande effekt på skolsegregationen, en sådan effekt fordrar ett samtidigt genomförande av övriga delar av betänkandet. Särskilt viktigt är att huvudmännens och skolornas ansvar att aktivt verka för en allsidig social sammansättning av elever åtföljs av sanktionsmöjligheter från staten.

Urval

Möjligheten för en huvudman att olika urvalsgrunder för olika skolor kan, rätt använd, bidra till minskad skolsegregation. Däremot finns en risk att kravet på allsidig social sammansättning av elever leder till att kommuner lägger ned skolor i utsatta områden, vilket i förlängningen kan leda till att segregationen i samhället ökar. Det finns också en risk att urvalskriteriet syskonförtur upprätthåller sociala sammansättningar och försvårar skapandet av allsidigt sammansatta grupper. Också gällande urval bör förslagen åtföljas av statliga sanktionsmöjligheter om de ska ha någon effekt på skolsegregationen. Eskilstuna kommun ser positivt på ett bibehållande av färdighetsprov till musikklasser.

Ekonomi

Eskilstuna kommun ser positivt på betänkandets förslag till förändring av hur skolpengen, ersättningen till enskilda huvudmän, beräknas. Den kommunala skolan har ett större ansvar vilket medför större merkostnader över tid, något nya beräkningsgrunder bör ta hänsyn till. Sammanslagningen av flera stadsbidrag till ett regionsbidrag knutet till huvudmans treåriga handlingsplan översedd av Skolverket är också positiv, under förutsättning att treårsplanerna medger revidering under löptiden. Betänkandets förslag om att ersätta skolpengen med anslag för skolor med särskilda utmaningar är intressant och bör utvecklas.

Statlig närvaro

Betänkande föreslår att Skolverket inrättar en regional organisation för att garantera ett aktivt och nära samarbete med huvudmännen i varje region. Statlig närvaro på regional nivå är önskvärd med reservation för att skolregionernas gränser bör definieras med hänsyn till lokala behov av samverkan, inte geografiska län. Eskilstunas behov går över länsgränsen och framför allt har Eskilstuna större regional samhörighet med Västerås, då Mälardalens högskola med sin lärarutbildning är situerad i både Eskilstuna och Västerås. Eskilstuna kommun ställer sig positivt till att knyta samman kommunala och enskilda huvudmän på regional nivå.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Suzan Östman Bäckman
Tf Utvecklingsdirektör

Beslutet skickas till:
Utbildningsdepartementet